

Васюта Вікторія Борисівна, к.т.н, доцент,
Клименко Карина Вадимівна, здобувач вищої освіти,
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ТІНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Тіньова економіка – явище досить поширене у всьому світі. Тінізація загрожує національним інтересам України та її економічній безпеці [1]. За розрахунками Міністерства економічного розвитку і торгівлі рівень тіньової економіки у першому кварталі 2020 року склав 31% від обсягу офіційного валового внутрішнього продукту України, що на 2% більше показника 2019 року [2]. Запровадження карантинних заходів через поширення пандемії COVID-19 спричинило кризу в економіці України. Сферами, де найбільше можна спостерігати тіньову економіку, є неофіційна зайнятість населення, отримання заробітної плати у конвертах, валютний ринок, приховування доходів підприємствами та фірмами, продаж автомобілів, ринкова торгівля, операції із нерухомим майном. Розвиток тіньової економіки в країні призводить до зменшення обсягів фінансування соціальних та інших витрат населенню, нарощування боргових зобов'язань. [3].

Детінізація повинна стати пріоритетним напрямком провадження ефективної державної політики в Україні на найближчі роки. Але протягом останніх років більшість запропонованих вітчизняними вченими та політиками заходів з детінізації національної економіки виконувалися частково або взагалі не були реалізовані [1]. Найбільш аналізованими важелями механізму детінізації української економіки є адміністративні, економічні й соціальні важелі (табл.1) [4].

Таблиця 1 – Основні важелі механізму детінізації української економіки

Основні важелі механізму детінізації економіки	Очікуваний вплив на рівень тіньової економіки
адміністративні	Обмежують тіньову діяльність через покарання
економічні (програми фінансового заохочення; податкові пільги; cashback; сучасні та доступні способи оплат; тощо)	Базуються на створенні сприятливого економічного середовища для розвитку підприємницької діяльності на конкурентній основі, передбачають застосування фінансових інструментів в організаційний механізм ведення бізнесу з метою його залучення в легальне середовище.
соціальні	Спрямовані на підвищення фінансової грамотності, переваг та стимулів існування бізнесу у формальній економіці.

Створення на державному рівні сприятливих умов для розвитку легальної економіки сприятиме покращенню інвестиційної привабливості, конкурентоспроможності країни.

Список використаних джерел

1. Баранов С. О. Шляхи детінізації економічних процесів. Аспекти публічного управління. 2015. № 7-8. С. 56-62. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aplup_2015_7-8_9
2. <https://smida.gov.ua/news/allnews/riventinovoiekonomikivukrainiperevisiv30>
3. Рибальченко Л.В., Рижков Е.В., Косиченко О.О. Вплив тіньової економіки на економічну безпеку України. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2019. №2. С.175-183. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2019_2_32.
4. Кіржецька М., Кіржецький Ю. Діджиталізація економічних процесів як напрям детінізації економіки України. Galician economik journal, No 1 (62) 2020 https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2020.01